

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

จังหวัดเชียงใหม่ถือว่าเป็นจังหวัดหนึ่งที่เป็นศูนย์กลางทางด้านการท่องเที่ยวของภาคเหนือ โดยเฉพาะการท่องเที่ยวในเชิงนิเวศน์ เนื่องจากจังหวัดเชียงใหม่มีลักษณะทางภูมิศาสตร์ที่ประกอบไปด้วยเทือกเขา ป่าไม้ แม่น้ำลำธาร และน้ำตก อีกทั้งยังมีสภาพภูมิอากาศที่เย็นสบาย จึงทำให้จังหวัดเชียงใหม่เป็นจังหวัดที่มีสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติอยู่หลายแห่ง อาทิเช่น อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ – ปุย สวนสัตว์เชียงใหม่ เป็นต้น ซึ่งเป็นสถานที่สำหรับพักผ่อนหย่อนใจแก่ประชาชนชาวเชียงใหม่ และนักท่องเที่ยวที่ชื่นชอบการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

แนวโน้มของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่เพิ่มขึ้นทุกปี ซึ่งในปี 2541 นั้นมีจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติจำนวน 3,194,808 คน และได้มีการเพิ่มขึ้นจากปี 2540 คิดเป็นร้อยละ 4.68 โดยในปี 2542 มีนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นจำนวน 3,319,692 คน คิดเป็นร้อยละ 3.91 แต่กลับลดลงในปี 2543 จำนวน 3,313,613 คน คิดเป็นร้อยละ 0.18 แต่ในปี 2544 และ 2545 มีการเพิ่มขึ้นเป็น 3,452,878 คน และ 3,460,886 คน ตามลำดับ แต่มาลดลงในปี 2546 ซึ่งลดลงจากเดิมถึงร้อยละ 1.76 และได้เพิ่มมากขึ้นในปี 2547 ถึง 3,898,543 คน คิดเป็นร้อยละ 14.67 ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากรัฐบาลมีนโยบายรณรงค์เรื่องการท่องเที่ยวภายในประเทศ และได้มีการนำหมีแพนด้า ที่เป็นทูตสันตวไมตรีจากประเทศจีน มาอยู่ที่สวนสัตว์เชียงใหม่ ซึ่งเป็นแห่งเดียวในประเทศไทย จึงทำให้มีนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นจากปีก่อน แต่ในปี 2548 ได้มีการลดลงร้อยละ 0.27 และได้เพิ่มมากขึ้นในปี 2549 ถึงร้อยละ 43.78 ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากจังหวัดเชียงใหม่ได้มีการจัดงานราชพฤกษ์ 2549 ขึ้น จึงทำให้นักท่องเที่ยวหลั่งไหลเข้ามาเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่มากขึ้น (ตารางที่ 1.1)

ตารางที่ 1.1 สถิติการท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงใหม่ ปี พ.ศ. 2540 – 2549

ปี	ชาวไทย		ชาวต่างประเทศ		รวม	อัตราการเปลี่ยนแปลง
	จำนวน (คน)	อัตราการเปลี่ยนแปลง	จำนวน (คน)	อัตราการเปลี่ยนแปลง		
2540	1,978,682	-	1,073,436	-	3,052,118	-
2541	2,067,077	4.47	1,127,731	5.06	3,194,808	4.68
2542	1,959,685	-5.20	1,360,007	20.60	3,319,692	3.91
2543	2,001,757	2.15	1,311,856	-3.45	3,313,613	-0.18
2544	1,907,511	-4.71	1,545,367	17.80	3,452,878	4.20
2545	1,852,168	-2.90	1,608,718	4.10	3,460,886	0.23
2546	1,922,059	3.77	1,477,847	-8.14	3,399,906	-1.76
2547	2,101,099	9.32	1,797,444	21.63	3,898,543	14.67
2548	2,050,554	-2.41	1,837,634	2.24	3,888,188	-0.27
2549	3,539,772	72.63	2,050,554	11.59	5,590,326	43.78

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2549)

สวนสัตว์เชียงใหม่ถือว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวแห่งหนึ่งเนื่องจากเป็นสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ อีกทั้งยังเป็นแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับสัตว์ต่าง ๆ มากมาย เนื่องจากสวนสัตว์แห่งนี้ได้มีการจัดแสดงสัตว์ป่าที่หายาก และสัตว์ต่าง ๆ ที่น่าสนใจ อาทิ เช่น หมีแพนด้า โคอาล่า นกแพนกวิน เป็นต้น

สวนสัตว์เชียงใหม่ก่อตั้งขึ้นเป็นสวนสัตว์ภายใต้โครงการสวนสัตว์ในพระบรมราชูปถัมภ์ เมื่อวันที่ 16 มิถุนายน พ.ศ. 2520 ตั้งอยู่ใกล้กับมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และเชิงดอยสุเทพ ทางขึ้นพระธาตุดอยสุเทพ มีพื้นที่ทั้งสิ้น 531 ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่สวนสัตว์ชั้นนอก 100 ไร่ พื้นที่สวนสัตว์ใหม่ 170 ไร่ พื้นที่สวนสัตว์เปิด 100 ไร่ พื้นที่พักผ่อน 100 ไร่ พื้นที่เพาะพันธุ์สัตว์ 61 ไร่ ปัจจุบันสวนสัตว์เชียงใหม่ จัดแสดงสัตว์ทั้งหมด 4 ประเภท แบ่งเป็น สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม 539 ตัว สัตว์ปีก 5,565 ตัว สัตว์เลื้อยคลาน 237 ตัว และสัตว์น้ำ 1,686 ตัว รวมจำนวนสัตว์ที่อยู่ในความดูแลของสวนสัตว์เชียงใหม่ทั้งสิ้น 8,027 ตัว (สวนสัตว์เชียงใหม่, 2550)

สวนสัตว์เชียงใหม่ นับว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ซึ่งมีทั้ง ภูเขา เนินเขา หุบเขา ลาดชันสลับกันไป มีน้ำตกธรรมชาติไหลผ่าน มีพันธุ์ไม้ธรรมชาติที่เหมาะสมในการอนุรักษ์และแพร่ขยายพันธุ์สัตว์ป่า ซึ่งปัจจัยดังกล่าวจึงทำให้รัฐบาลให้การสนับสนุนในด้านงบประมาณในการ

พัฒนาและปรับปรุงมาโดยตลอด อีกทั้งยังมีโครงการที่น่ายินดีของคนทั้งประเทศ นั่นคือ การนำหมีแพนด้า จำนวน 2 ตัว ชื่อ ช่วง ช่วง และหลินฮุ่ย ซึ่งเป็นทูตสันตวไมตรีจากประเทศจีน มาอยู่ที่สวนสัตว์เชียงใหม่ เมื่อวันที่ 12 ตุลาคม 2546 โดยหมีแพนด้าคู่นี้จะอยู่ที่สวนสัตว์เชียงใหม่เป็นเวลา 10 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 ถึง พ.ศ. 2557 และยังมีส่วนจัดแสดงโคอาล่า ชื่อ ไบรอัน ซิมสัน ฟูล่าและโคโค จากทวีปออสเตรเลีย มาไว้ยังสวนสัตว์เชียงใหม่ ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2549 นอกจากนี้สวนสัตว์เชียงใหม่ยังได้มีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ งานส่งท้ายปีเก่าต้อนรับปีใหม่ งานวันเด็กแห่งชาติ งานสงกรานต์ในสวนสัตว์ งานวันแม่แห่งชาติ และ โครงการนำนักเรียนเข้าเรียนรู้ในสวนสัตว์ (สวนสัตว์เชียงใหม่, 2550)

สวนสัตว์เชียงใหม่มีรายได้หลักมาจากการเก็บอัตราค่าเข้าใช้บริการสวนสัตว์จากผู้เข้าชม โดยอัตราค่าเข้าชมก่อนวันที่ 1 พฤษภาคม ปี 2549 สวนสัตว์เชียงใหม่ได้เก็บค่าค่าธรรมเนียมเข้าชมสวนสัตว์เป็นดังนี้ ผู้ใหญ่ชาวไทย 30 บาท เด็กชาวไทย (ความสูงไม่เกิน 135 ซม.) 5 บาท ผู้ใหญ่ต่างชาติ 100 บาท เด็กต่างชาติ (ความสูงไม่เกิน 135 ซม.) 50 บาท รถบัส 60 บาท รถยนต์ 50 บาท รถจักรยานยนต์ 10 บาท ค่าบัตรเข้าชมหมีแพนด้า ผู้ใหญ่ชาวไทย 50 บาท เด็กชาวไทย (ความสูงไม่เกิน 135 ซม.) 20 บาท ผู้ใหญ่ต่างชาติ 100 บาท เด็กต่างชาติ (ความสูงไม่เกิน 135 ซม.) 50 บาท ค่ารถยนต์ของสวนสัตว์ ขึ้นลงได้ตลอดทั้งวัน 20 บาท และยังมีค่าเข้าชมการแสดงสัตว์ ผู้ใหญ่ 20 บาท เด็ก 10 บาท และตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม 2549 ทางสวนสัตว์เชียงใหม่ได้มีการปรับเปลี่ยนอัตราค่าผ่านประตู เป็นผู้ใหญ่ชาวไทย 50 บาท เด็กชาวไทย (ความสูงไม่เกิน 135 ซม.) 10 บาท ผู้ใหญ่ต่างชาติ 100 บาท เด็กต่างชาติ (ความสูงไม่เกิน 135 ซม.) 50 บาท นิสิต ครู 30 บาท รถบัส 60 บาท รถยนต์ 50 บาท รถจักรยานยนต์ 10 บาท ค่าธรรมเนียมเข้าชมหมีแพนด้า ผู้ใหญ่ชาวไทย 50 บาท เด็กชาวไทย (ความสูงไม่เกิน 135 ซม.) 20 บาท ผู้ใหญ่ต่างชาติ 100 บาท เด็กต่างชาติ (ความสูงไม่เกิน 135 ซม.) 50 บาท และค่ารถยนต์ของสวนสัตว์ ขึ้นลงได้ตลอดทั้งวัน 20 บาท แต่ไม่ต้องจ่ายค่าเข้าชมการแสดงสัตว์ (ตาราง 1.2)

ตารางที่ 1.2 อัตราค่าธรรมเนียมในการใช้บริการภายในสวนสัตว์

รายการ	ราคา (บาท)	
	ก่อน 1 พ.ค. 2549	หลัง 1 พ.ค. 2549
อัตราค่าผ่านประตู		
- ผู้ใหญ่ไทย	30	50
- เด็กไทย (ความสูงไม่เกิน135 ซม.)	5	10
- ผู้ใหญ่ต่างชาติ	100	100
- เด็กต่างชาติ (ความสูงไม่เกิน135 ซม.)	50	50
- นิสิต ครู	30	30
- รถบัส	60	60
- รถยนต์	50	50
- รถจักรยานยนต์	10	10
อัตราค่าเข้าชมหมีแพนด้า		
- ผู้ใหญ่ไทย	50	50
- เด็กไทย (ความสูงไม่เกิน135 ซม.)	20	20
อัตราค่าเข้าชมหมีแพนด้า		
- ผู้ใหญ่ต่างชาติ	100	100
- เด็กต่างชาติ (ความสูงไม่เกิน135 ซม.)	50	50
ค่าชมการแสดงสัตว์		
- ผู้ใหญ่	20	-
- เด็ก (ความสูงไม่เกิน135 ซม.)	10	-
ค่าธรรมเนียมสวนสัตว์ (ขึ้นลงได้ตลอดทั้งวัน)	20	20

ที่มา: สวนสัตว์เชียงใหม่ (2550)

หมายเหตุ: สวนสัตว์เชียงใหม่ปรับอัตราค่าผ่านประตูเมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2549

สำหรับจำนวนผู้เข้าชมสวนสัตว์เชียงใหม่ในปี 2541 เพิ่มขึ้นจากปี 2540 คิดเป็นร้อยละ 10.95 แต่มีแนวโน้มลดลง ในปี 2542 คิดเป็นร้อยละ 16.69 โดยจำนวนผู้เข้าชมนั้นลดลงมาเรื่อยๆ จนถึงปี 2545 คิดเป็นร้อยละ 1.24 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสวนสัตว์เชียงใหม่ยังมีการโฆษณาการประชาสัมพันธ์ยังไม่ทั่วถึงและต่อเนื่อง แต่มาในปี 2546 จำนวนผู้เข้าชมเพิ่มขึ้นจากเดิมเป็นร้อยละ 9.51 และในปี 2547 มีผู้เข้าชมเพิ่มมากขึ้นเป็นร้อยละ 99.66 ซึ่งมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นเกือบ 2 เท่า

ทั้งนี้เนื่องมาจากมีการนำหมีแพนด้าเข้ามาจัดแสดงโชว์ ซึ่งถือได้ว่าเป็นแห่งเดียวในประเทศไทย จึงได้รับการต้อนรับเป็นอย่างดีและได้รับความสนใจเป็นอย่างมากจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ จึงได้พากันมาชมหมีแพนด้า ณ สวนสัตว์เชียงใหม่ ในปี 2548 มากๆ ยังมีนักท่องเที่ยวให้ความนิยมมาชมหมีแพนด้าที่สวนสัตว์เชียงใหม่กันอยู่ แต่ลดลงเหลือร้อยละ 19.20 และในปี 2549 มีผู้เข้าชมสวนสัตว์ลดลงคิดเป็นร้อยละ 9.37 แต่เมื่อปลายปี 2549 นี้ทางสวนสัตว์เชียงใหม่ยังได้รับโคอาล่า ชื่อ ไบรอัน ซิมสัน ฟูล่า และ โคโค จากทวีปออสเตรเลียมาไว้ยังสวนสัตว์เชียงใหม่ จึงประมาณการณได้ว่าจำนวนผู้ที่เข้าชมสวนสัตว์เชียงใหม่ นั้นจะมีเพิ่มขึ้นอีกในปีนี้และปีต่อ ๆ ไป (ตารางที่ 1.3)

สำหรับรายได้หลักของสวนสัตว์เชียงใหม่ นั้นได้มากจากค่าบัตรผ่านประตูเข้าชมสวนสัตว์ ค่าบัตรเข้าชมหมีแพนด้า ค่ายานพาหนะสำหรับเข้าภายในสวนสัตว์ และค่ารถยนต์ของสวนสัตว์ ซึ่งทำให้รายได้แต่ละปีของสวนสัตว์นั้นเพิ่มขึ้นและลดลงตามจำนวนของผู้ที่มาเที่ยวชมสวนสัตว์ ซึ่งสวนสัตว์เชียงใหม่ได้มีการปรับอัตราค่าผ่านประตูเมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2549 โดยรายได้ในปี 2541 เพิ่มขึ้นจากปี 2540 คิดเป็นร้อยละ 6.14 และเพิ่มขึ้นจากเดิมอีกในปี 2542 คิดเป็นร้อยละ 17.15 แต่กลับลดลงในปี 2543 ถึงร้อยละ 13.98 และลดลงมาอีกในปี 2544 เป็นร้อยละ 6.91 และได้เพิ่มขึ้นในปี 2545 เป็นร้อยละ 4.68 และได้เพิ่มขึ้นจากเดิมอีกในปี 2546 ร้อยละ 2.71 สำหรับในปี 2547 มีรายได้เพิ่มขึ้นจากเดิมมากที่สุดถึงร้อยละ 141.53 ทั้งนี้ก็เนื่องมาจากผู้มีผู้มาเที่ยวชมหมีแพนด้า นั้นเอง แต่ในปี 2548 รายได้กลับลดลงเหลือร้อยละ 19.69 และในปี 2549 รายได้ก็ลดลงร้อยละ 2.24 (ตารางที่ 1.3)

จากการสอบถามเจ้าหน้าที่ฝ่ายประชาสัมพันธ์ของสวนสัตว์เชียงใหม่ พบว่า มากกว่าร้อยละ 90 ของผู้ที่มาเที่ยวชมสวนสัตว์เชียงใหม่ทั้งหมดเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย

จากข้อมูลดังกล่าวมาข้างต้น จึงเป็นแรงจูงใจให้ผู้ศึกษาสนใจที่จะทำการศึกษาถึงพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เข้ามาเที่ยวชมสวนสัตว์เชียงใหม่ เนื่องจากมีส่วนมากกว่านักท่องเที่ยวต่างประเทศที่เข้ามาเที่ยวชมสวนสัตว์เชียงใหม่ รวมถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการมาเที่ยวชมสวนสัตว์เชียงใหม่ตลอดจนการศึกษาถึงมูลค่าความเต็มใจที่จ่ายในการมาเที่ยวชมสวนสัตว์เชียงใหม่ ทั้งนี้เนื่องมาจากว่าสวนสัตว์เชียงใหม่มีการปรับขึ้นราคาบัตรเข้าชมสวนสัตว์ ดังนั้นทางผู้ศึกษาจึงต้องการที่จะประเมินมูลค่าความเต็มใจที่จะจ่ายสำหรับการเข้าชมสวนสัตว์เชียงใหม่ว่านักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวชมสวนสัตว์เชียงใหม่พอใจที่จะจ่ายสำหรับการเข้าชมสวนสัตว์เชียงใหม่ที่ราคาเท่าไร? ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อบุคลากร ผู้ที่เกี่ยวข้องกับสวนสัตว์เชียงใหม่ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับกลยุทธ์ส่งเสริม และพัฒนาการท่องเที่ยวของสวนสัตว์เชียงใหม่ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ตารางที่ 1.3 สถิติจำนวนผู้ที่เข้าชมสวนสัตว์เชียงใหม่และรายได้จากการเข้าชมสวนสัตว์เชียงใหม่
ในปีพ.ศ. 2540 – 2549

ปีงบประมาณ	จำนวนผู้เข้าชม (คน)	อัตราการ เปลี่ยนแปลง	รายได้ (บาท)	อัตราการ เปลี่ยนแปลง
2540	767,797	-	13,957,722	-
2541	851,880	10.95	14,815,353	6.14
2542	709,737	-16.69	17,356,714	17.15
2543	589,330	-16.97	14,930,423	-13.98
2544	565,488	-4.05	13,898,355	-6.91
2545	558,456	-1.24	14,548,718	4.68
2546	611,575	9.51	14,942,566	2.71
2547	1,221,092	99.66	36,091,250	141.53
2548	986,620	-19.20	28,985,955	-19.69
2549	894,212	-9.37	28,337,383	-2.24

ที่มา : สวนสัตว์เชียงใหม่ (2550)

หมายเหตุ : รายได้ที่เข้าชมสวนสัตว์นี้ ไม่รวมรายได้ที่ได้จากโครงการหมีแพนด้า

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาถึงพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการเข้ามาเที่ยวชมสวนสัตว์เชียงใหม่
2. เพื่อวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่มีผลต่อการมาเที่ยวสวนสัตว์เชียงใหม่ของนักท่องเที่ยวชาวไทย
3. เพื่อประเมินมูลค่าความเต็มใจที่จะจ่ายสำหรับการเข้าชมสวนสัตว์เชียงใหม่ของนักท่องเที่ยวชาวไทย

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการศึกษา

ผลการศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อสวนสัตว์เชียงใหม่ สำหรับเป็นแนวทางในการนำไปปรับกลยุทธ์ ส่งเสริม และพัฒนาการท่องเที่ยวของสวนสัตว์เชียงใหม่ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ที่มาเที่ยวชมสวนสัตว์เชียงใหม่ โดยการนำค่าความเต็มใจที่จะจ่ายของนักท่องเที่ยวชาวไทยมาเป็นแนวทางในการกำหนดค่าธรรมเนียมในการเข้าชมสวนสัตว์

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการมาเที่ยวชมสวนสัตว์เชียงใหม่ในครั้งนี้ จะทำการศึกษาโดยการสอบถามนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาเที่ยวยังจังหวัดเชียงใหม่ทั้งที่ค้างคืนและเดินทางกลับบ้าน ในช่วงเดือนเมษายน 2550

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved